

Referanser: KM 4/07, KM 5/08, KM 4/12, KM 12/13

Saksdokumenter:

KR 06.1/15 Klimamelding for Den norske kirke – klimafotavtrykksanalyse 2012 og samhandlingsplan for klima, miljø og bærekraft 2015 – 2030, med vedlegg

Klimamelding for Den norske kirke – klimafotavtrykksanalyse 2012 og samhandlingsplan for klima, miljø og bærekraft 2015 - 2030

Sammendrag

Kirkemøtet ba i vedtak KM 4/12 «Skaperverk og bærekraft – revidert prosjektplan» om utarbeidelsen av en klimamelding for Den norske kirke:

En egen klimamelding for Den norske kirke må utarbeides så raskt som mulig. Den må konkretisere hvordan alle ledd i kirkens organisasjon kan bidra til å realisere Den norske kirkes ambisjoner for klima og bærekraft.

Meldingen må også synliggjøre og etterspørre hvordan dette perspektivet er ivaretatt i andre arbeidsområder som diakoni, trosopplæring og gudstjenesteliv.

Kirkerådet har på bakgrunn av dette utarbeidet en slik klimamelding. Den består av tre deler:

1. En beskrivelse av bakgrunn og kontekst for Kirkemøtets oppdrag. Denne delen skal være en innføring i tematikken og beskriver fakta om klimagassutslipp, klimaendringer og klimapolitikk, globalt og i Norge. Den forteller også om kirkens engasjement for klima, miljø og rettferd, og den gir en del nøkkeltall for 2012 for kirkens virksomhet og økonomi.

2. En klimafotavtrykksanalyse for 2012. Den er utarbeidet med hjelp av fagmiljøer, først og fremst firmaet MiSA (Miljøsystemanalyse) i Trondheim, som siden begynnelsen av 2014 er blitt del av firmaet Asplan Viak. Denne analysen viser kirkens

klimagassutslipp i 2012, generert gjennom bruk av fossile brensler, energi og kjøp av varer og tjenester.

3. Et kapittel om bærekraftig kirkeliv. I første del av dette kapittelet gjøres det rede for hvordan klima- og bærekraftperspektiver er ivaretatt i sentrale arbeidsområder i kirken.

I andre del legges det frem en plan for samhandling om miljø- og klimaledelse mellom kirkens forskjellige nivåer og aktører. Her gis det konkrete forslag til hovedfokus fremover, både for Kirkerådet, bispedømmene, lokalkirken ved menighetene og fellesrådene og Kirkens arbeidsgiver- og interesseorganisasjon KA.

Klimameldingen er tenkt som et grunnlag for og invitasjon til kirkens beslutningstakere om forpliktende deltakelse gjennom konkrete tiltak for klima, miljø og bærekraft i årene fremover. En ny klimafotavtrykksanalyse på et senere tidspunkt vil kunne vise om man har lyktes med dette.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar foreliggende utkast til klimamelding for Den norske kirke med de kommentarene og endringsforslag som kom frem i møtet, og ber om at klimameldingen sendes Kirkemøtet 2015 til orientering.
2. Kirkerådet tar klimafotavtrykksanalysen til etterretning.
3. Kirkerådet ønsker at denne klimameldingen skal bli en samhandlingsplan for klima, miljø og bærekraft for perioden 2015-2030. Kirkerådet forplikter seg selv til å følge opp de handlingspunktene som er nevnt for de sentralkirkelige råd.
4. Kirkerådet ber bispedømmene og Kirkens arbeidsgiver- og interesseorganisasjon KA om å gjøre det samme.
5. Kirkerådet ber bispedømmene om å invitere sine prostier og kirkelige fellesråd til dialog, tilslutning og samhandling om klimameldingen.
6. Kirkerådet vil ta initiativ overfor bispedømmene om i fellesskap å sette seg konkrete mål for utslippsreduksjon for årene fremover.
7. Kirkerådet ber administrasjonen om å sørge for at det utarbeides en ny klimafotavtrykksanalyse for driftsåret 2017.

Saksorientering

Den norske kirke (Dnk) har engasjert seg for miljø og rettferd, skaperverk og bærekraft i mange år og på forskjellig vis. Den har kommet med en rekke tydelige vedtak og opprop, deltatt i kampanjer og aksjoner og utfordret seg selv og andre.

Ikke minst har dette skjedd de senere årene gjennom samarbeidsprosjektet «Skaperverk og bærekraft – et felles kirkelig tiår for endring i kirke og samfunn». Her har spørsmål angående klimarettferdighet blitt hovedtema. I prosjektet er det blitt etablert et godt og nært samarbeid, først og fremst med prosjektpartnere Norges Kristne Råd og Kirkens Nødhjelp, men også med mange andre organisasjoner og kirkesamfunn.

Klimaendringer skjer allerede nå. Og de vil øke dramatisk i nær framtid og over hele kloden, hvis vi ikke handler raskt. Dette slår FNs klimapanel fast i sin femte hovedrapport. Dens fjerde og siste del, samlerapporten, ble lansert i begynnelsen av november 2014.¹

Samtidig rapporteres det om dramatisk nedgang i verdens biologiske mangfold: Verdens bestander av pattedyr, fugler, fisk, reptiler og amfibier er halvert på bare 40 år. Aldri har det stått verre til for jordas biologiske mangfold enn nå, skriver Verdens Naturfond/ WWF i slutten av september 2014 i sin *Living Planet Report 2014*.²

Klimaendringer, tap av biologisk mangfold, forbrukersamfunnenes adferdsmønster og urettferdig fordeling henger sammen og påvirker hverandre.

Klimaendringer er konkrete, målbare og menneskeskapte. Derfor må også våre utslippskutt være konkrete og målbare. Utfordringer går til oss alle: Både nasjoner, enkeltpersoner, institusjoner og organisasjoner må handle, umiddelbart og på alle områder.

Dette gjelder også Dnk, som derfor må supplere sitt viktige arbeid med å påvirke både enkeltpersoner og politikere med også å kutte i utslipp forårsaket av sin egen virksomhet med mange aktiviteter, flere tusen ansatte, samt millioner kvadratmeter bygningsmasse.

Kirkemøtet 2012 behandlet i sak KM 4/12 «Skaperverk og bærekraft – revidert prosjektplan» en midtveis-evaluering av samarbeidsprosjektet. I den delen av vedtaket som retter seg til de sentralkirkelige råd bestilte Kirkemøte blant annet en egen klimamelding for Den norske kirke:

En egen klimamelding for Den norske kirke må utarbeides så raskt som mulig. Den må konkretisere hvordan alle ledd i kirkens organisasjon kan bidra til å realisere Den norske kirkes ambisjoner for klima og bærekraft.

¹ <http://www.miljodirektoratet.no/no/Publikasjoner/2014/Okttober-2014/FNs-klimapanels-femte-hovedrapport-synteserapporten-hovedfunn/>

² <http://www.wwf.no/?44325/Dramatisk-nedgang-i-verdens-biologiske-mangfold>

Meldingen må også synliggjøre og etterspørre hvordan dette perspektivet er ivaretatt i andre arbeidsområder som diakoni, trosopplæring og gudstjenesteliv.

I det foreliggende utkast til en klimamelding for Dnk, som følger vedlagt, forsøker Kirkerådet å svare på Kirkemøtets bestilling. Kirkerådet vil sende klimameldingen Kirkemøtet 2015 til orientering.

Klimameldingen består av tre deler:

- 1. En beskrivelse av bakgrunn og kontekst for Kirkemøtets oppdrag.** Denne delen skal være en innføring i tematikken og beskriver fakta om klimagassutslipp, klimaendringer og klimapolitikk, globalt og i Norge. Den forteller også om kirkens engasjement for klima, miljø og rettferd. Og den gir en del nøkkeltall for 2012 for kirkens virksomhet og økonomi.
- 2. En klimafotavtrykksanalyse for 2012** som er utarbeidet med hjelp av fagmiljøer, først og fremst firmaet MiSA (Miljøsystemanalyse) i Trondheim, som siden begynnelsen av 2014 er del av Asplan Viak. Denne analysen viser kirkens klimagassutslipp i 2012, generert gjennom bruk av fossile brensler, energi og kjøp av varer og tjenester.
- 3. Et kapittel om bærekraftig kirkeliv.** I første del av dette kapittelet gjøres det rede for hvordan klima- og bærekraftperspektiver er ivaretatt i sentrale arbeidsområder i kirken.

I andre del legges det frem et forslag til en plan for samhandling om miljø- og klimaledelse mellom kirkens forskjellige nivåer og aktører. Her gis det konkrete forslag til hovedfokus fremover, både for Kirkerådet, bispedømmene, lokalkirken ved menighetene og fellesrådene og Kirkens arbeidsgiver- og interesseorganisasjon KA.

Analysen viser at Dnks klimagassutslipp for 2012 er på 107 000 tonn CO₂-ekvivalenter, sammensatt av flere hundre enkeltbidrag fra de kirkelige fellesrådene, kommunene, bispedømmerådene og de sentralkirkelige rådene. Ikke overraskende er det oppvarming og drift av kirkens bygg som er den kategorien som bidrar mest lokalt. Regionalt og nasjonalt er det i særlig grad reisevirksomhet som skiller seg ut.

Hvis man ønsker å arbeide for et samlet felles mål for konkrete utslippsreduksjoner i kirken i årene fremover, kan dette bare oppnås gjennom godt organisert og forpliktende samhandling. Klimameldingen må ikke bare tas til etterretning og legges til side. Den må brukes. Analysen bør diskuteres og føre til samhandling og tiltak som reduserer utslipp på og mellom mange nivåer i kirken.

Klimameldingen vil formidle kunnskap, motivere og invitere kirkens mange beslutningstakere til å legge til rette for og aktiv delta i utstrakt samhandling for klima, miljø og bærekraft i årene fremover. Ingen kan tvinges, men alle trengs for å lykkes.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Det ligger i sakens natur at en oppfølging av klimameldingen må føre til både økonomiske og administrative konsekvenser mange steder i Dnk, bl. a. når det gjelder bruk av personell og stillingsressurser. Det er ikke mulig på det nåværende tidspunkt å angi et konkret samlet pengebeløp eller antall stillingsressurser for dette arbeidet i årene fremover.

I et kortere perspektiv har Kirkerådet i sak KR 63/14 *OVF 2015 – tildeling fra Kirkerådet* allerede bevilget noen midler for oppfølging av klimameldingen av Kirkerådet og bispedømmerådene i 2015.

Det vil også være nødvendig at bispedømmene fremover setter av både personellmessige og økonomiske ressurser for å følge opp arbeidet både når det gjelder sin egen drift og overfor deres prostier og fellesråd.